

NEYTENDASTOFA

Ákvörðun nr. 4/2011

Kvörtun Sportís ehf. vegna notkunar fyrrverandi starfsmanns fyrirtækisins á atvinnuleyndarmálum

I. Erindið

Með bréfi, dags. 28. október 2009, barst Neytendastofu kvörtun Sportís ehf. vegna meintra brota Þrastar Hrafnssonar, fyrrverandi starfsmanns fyrirtækisins, á ákvæðum 16. gr. c. sem og ákvæðum 5., 6. og 15. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Í erindinu segir að Sportís sé ein stærsta sportvöruheildsala landsins og hafi umboð fyrir nokkur af þekktustu sportvörumerkjum heims auk þess sem félagið flytji inn fimleikaáhöld fyrir fimleikafélög og íþróttahús. Þá sé félagið framleiðandi íslenska vörumerkisins Cintamani. Þröstur hafi verið ráðinn til starfa hjá félaginu árið 1997 og hafi frá þeim tíma mest unnið í deildum fyrirtækisins sem haldi utan um fimleikaáhöld og Asics íþróttavörur. Starf hans hafi einkum falist í því að sjá um innkaup, markaðssetningu, sölu og dreifingu á umræddum vörum auk þess að annast samskipti við birgja og kaupendur.

Í starfi sínu fyrir Sportís hafi Þröstur því öðlast mikilvægar upplýsingar um viðskiptavini, bæði birgja og kaupendur, stöðu þeirra, þarfir og viðskiptamynstur, auk þess sem hann hafi að sjálfsögðu myndað tengsl við tengiliði þessara fyrirtækja. Honum hafi verið treyst í starfi sínu fyrir samskiptum við viðskiptavini auk þess sem hann hafi notið mikils sjálfstæðis í starfi enda gengið út frá því að í starfinu hefði hann hagsmuni Sportís og viðskiptavina í fyrirrúmi.

Þröstur hafi ekki haft skriflegan ráðningasamning við Sportís. Hann hafi sagt starfi sínu upp í lok maí 2009 en unnið út uppsagnarfrest eða til loka júlímánaðar. Skömmu eftir að Þröstur lét af störfum hafi Sportís komist að því að hann hafi á margan hátt brugðist trúnaðarskyldum sínum gagnvart fyrirtækinu og að því er virðist um nokkurt skeið undirbúið samkeppni við félagið, í eigin nafni eða hjá öðru félagi, á meðan hann starfaði hjá Sportís. Fyrir liggir að Þröstur hafi ásamt [A], öðrum fyrrverandi starfsmanni Sportís, stofnað félagið Spinnil ehf. Félagið var skráð í

apríl 2009, á meðan Þröstur var enn í starfi hjá Sportís. Samkvæmt upplýsingum hlutafélagaskrár felist starfsemi Spinnils í því að stunda heildverslun með fatnað og skófatnað. Sportís hafi ekki upplýsingar um starfsemi félagsins að öðru leyti eða á hvern hátt Þröstur kunnir að hafa nýtt sér atvinnuleyndarmál í þágu þess félags og verði að reiða á rannsóknarúrræði Neytendastofu í því sambandi.

Þá virðist Þröstur hafa ráðið sig til fyrirtækisins Altís þar sem hann sé skráður sem sölumaður á vefsíðu þess. Starfsemi Altís felist í smásölu á íþróttá- og tómsundabúnaði í sérverslun skv. Hlutafélagaskrá.

Í ljós hafi komið að Þröstur hafi um nokkurra vikna eða mánaða skeið reynt að stinga viðskiptum undan Sportís með því að rægja fyrirtækið við birgja og reynt til hins ýtrasta að yfirtaka viðskipti við erlenda birgja. Sportís telji að Þröstur hafi með háttsemi sinni brotið m.a. gegn lögum nr. 57/2005.

Þegar Sportís varð vart við að Þröstur notaðist enn við tölvupóstfang sitt hjá fyrirtækinu í gegnum vefaðgang, eftir að hann lét af störfum, skoðaði Sportís pósthólf starfsmannsins. Hafi þá komið í ljós að hann hafi með markvissum hætti sent sjálfum sér og [A] ýmis konar atvinnuleyndarmál í skilningi laga nr. 57/2005 og ljóst sé af gögnum málsins og málavöxtum öllum að aðgerðir hans hafi allar miðað að því að byggja upp eigin viðskipti með trúnaðarupplýsingum og viðskiptaleyndarmálum Sportís. Í því skyni hafi hann haft samband við birgja og reynt að fá þá í viðskipti við sig, rægt Sportís í því skyni ef hann taldi þörf á, villt á sér heimildir ef hann hafi talið að það skilaði honum viðskiptum o.fl.

Í erindinu er kvörtunarefnið rakið í fimm liðum.

Í fyrsta lagi er kvartað yfir því að með tölvupósti sem Þröstur sendi sjálfum sér í uppsagnarfrestinum, frá netfangi Sportís á persónulegt netfang sitt, minnisblað um ýmislegt sem hann hygðist gera á næstu dögum. Í aðgerðalistanum komi m.a. fram að Þröstur ætli sér að gera lista yfir viðskiptavinum Sportís, þ.e.a.s. íþróttafélög sem kaupi fimleikaáhöld o.fl. og hlaupahópa sem kaupi íþróttaskó og fatnað. Af minnisblaðinu sé ljóst að Þröstur hafi verið að birgja sig upp af upplýsingum og gögnum um viðskiptamenn Sportís svo hann, í félagi við [A], geti hafið samkeppni við félagið.

Nokkrum klukkustundum síðar hafi hann sent póst á [A], sem í félagi við hann stofnaði Spinnil ehf., sem beri efnislínuna: „*Hérna er þetta varðandi Asics og fimleikatækin*“. Í þeim pósti, sem sendur var þann 24. júní 2009, sé að finna lista yfir þau verkefni sem hann telji vera framundan hjá viðskiptavinum Sportís. Þær upplýsingar hafi hann sent áður nefndum [A] og uppfylli þar

með skilyrði 2. mgr. 16. gr. c. laga nr. 57/2005, þar sem m.a. er lagt bann við því að veita upplýsingar um atvinnuleyndarmál.

Í greinargerð með frumvarpi til samkeppnislaga nr. 8/1993 segi um 29. gr., sem sé efnislega samhljóða núgildandi 16. gr. c. laga nr. 57/2005, að í ákvæðinu séu reglur sem verndi atvinnuleyndarmál. Reglurnar séu reistar á því að fyrirtæki eigi rétt á lögvernd þeirra hagsmuna sem felist í því að ákveðnum þáttum varðandi starfsemi sem snerti samkeppnisstöðu þeirra sé haldið leyndum. Þau leyndarmál sem ákvæðin feli í sér vernd á geti t.d. verið fólgin í sérstöku sölu- eða innkaupaskipulagi, skráum yfir viðskiptavinum, sérstakri þekkingu á viðskiptavinum, ýmsum tölfræðilegum upplýsingum o.fl. Þannig feli ákvæði 16. gr. c. m.a. í sér vernd á sérstakri þekkingu á viðskiptavinum. Starf Þrastar hafi m.a. falið í sér að eiga samskipti við fimleikafélögin vegna umboðs Sportís fyrir fimleikaáhöld. Þannig hafi Þröstur myndað tengsl við forsvarsmenn fimleikafélaganna í starfi sínu, sem hann hefði að öðrum kosti ekki gert og fengið umræddar upplýsingar um áætlanir félaganna eingöngu vegna þess starfs sem hann gegndi hjá Sportís. Jafnframt sé til þess að líta að Þröstur hafi margsinnis tjáð framkvæmdastjóra Sportís að ekkert væri framundan í sölu fimleikataekja, sem Sportís hafi selt vel af undanfarin ár. Engir samningar væru væntanlegir við kaupendur og hjá fimleikafélagunum væri allt stopp. Annað hafi komið í ljós sbr. fyrrnefnt minnisblað Þrastar um komandi verkefni.

Þannig virðist Þröstur á uppsagnartíma hjá Sportís hafa kortlagt stöðuna framundan hvað varði fimleikataeki og ætlað sér greinilega sjálfur að uppfylla þarfir viðskiptamanna Sportís en tvö af þeim félögum sem fram komu á listanum hafi verið viðskiptamenn Sportís síðan á níunda áratug síðustu aldar. Í því skyni að tryggja eigin viðskipti hafi hann einnig gefið Sportís kolrangar upplýsingar um stöðu viðskiptamannanna, auk þess sem hann hafi villt um fyrir viðskiptamönnum Sportís, eins og nánar verður greint frá síðar.

Auk alls þessa hafi Þröstur fjarlægt alla bæklinga frá Gymnova og PE-Redskaber af skrifstofu Sportís og notað þá í samkeppni við fyrirtækið a.m.k. sem starfsmaður Altís. Sportís hafi hins vegar lent í verulegum vandræðum vegna skorts á umræddum bæklingum. Þá sé ljóst að Þröstur hafi sent á persónulegt netfang sitt verðlista og bækling frá Gymnova sem hann fékk sendan frá starfsmanni Gymnova á Spáni, þann 1. júní 2009.

Í sama pósti og áður hafi verið nefndur sendi Þröstur [A] lista yfir aðra kúnna, og tekur fram hversu auðvelt verði fyrir hann að taka yfir viðskipti Sportís við hópana þegar hann hætti störfum. Engum vafa sé undirorpið að með því sé um að ræða brot á ákvæði 2. mgr. 16. gr. c. laga nr. 57/2005. Listar yfir viðskiptamenn, staða þeirra og þjónusta við þá séu kjarninn í starfsemi Sportís. Óhjákvæmilegt hafi verið að Þröstur hefði slíkar upplýsingar með höndum enda hafi starf hans falist að mestu leyti í samskiptum við annars vegar birgja og hins vegar kaupendur. Skrá yfir viðskiptavinum falli án nokkurs vafa undir atvinnuleyndarmál skv. 16. gr. c.

laga nr. 57/2005 enda sérstaklega tekið fram í greinargerð með lögunum að svo sé. Samkvæmt 2. mgr. 16. gr. c. megi sá, sem fengið hafi vitneskju um eða umráð fyrir atvinnuleyndarmálum á réttmætan hátt í starfi sínu fyrir annan, ekki án heimildar veita upplýsingar um eða hagnýta sér slíkt leyndarmál. Þetta bann gildi í þrjú ár frá því að starfi ljúki.

Sportís telur engum vafa undirorpið að það að Þröstur hafi gert sér lista yfir viðskiptamenn Sportís upp úr gögnum fyrirtækisins, sem hann hugðist ná yfir til sín og sent á félagi sinn, fari gegn 2. mgr. 16. gr. c. laga nr. 57/2005. Það sé augljóst af öllu samhengi málsins, að Þröstur hugðist hagnýta sér umræddan lista í eigin þágu og hafi eflaust gert það á ýmsan hátt. Sportís sé ekki í þeirri stöðu að geta fylgst með hverju skrefi Þratar en hins vegar liggi fyrir að hann hafi hagnýtt sér umræddar trúnaðarupplýsingar og atvinnuleyndarmál í starfi sínu fyrir Altís.

Þá hafi Þröstur haft á brott með sér allar upplýsingar og öll gögn sem tengdust starfi hans og hafi eftirmaður hans komið að auðri skrifstofu þegar hann átti að halda áfram að sinna starfinu. Fyrir tilviljun hafi Sportís komist að því að viðskiptavinur fyrirtækisins hafi óskað tilboða vegna kaupa á tækjum. Sportís hafi boðið í kaupin en í ljós hafi komið að Altís hafi einnig boðið í pakkann. Sölumaður Altís hafi verið Þröstur eins og sjá megi af tilboðsblaði og þar hafi komið fram að hann bjóði til sölu vörur frá Gymnova og PE–Redskaber og öll vörunúmerin hafi verið úr þeim gögnum sem Þröstur hafði tekið ófrjálsri hendi frá Sportís. Ber einnig að hafa í huga að Þröstur hafi haft alla verðlista félagsins þar sem sé að finna innkaupsverð Sportís, og bauð hann í verkið út frá því verði. Tilboðsverðið sé hins vegar ekki að sjá í því eintaki af tilboðsblaði Altís sem Sportís hafi undir höndum vegna þessa útboðs en sömu sögu sé að segja af öðrum tilboðsblöðum sem Þröstur sendi f.h. Altís og Sportís hafi undir höndum.

Í öðru lagi er kvartað yfir því að um miðjan júlí hafi Þröstur, í umboði Sportís, kannað þörf á endurnýjun fimleikataekja hjá íþróttafélagi. Árið 2007, hafi verið keypt mikið af fimleikaáhöldum í gegnum Sportís frá danska birginum PE–Redskaber og í kjölfarið hafi Sportís reynt að sinna þeim viðskiptavinum vel. Þegar Þröstur hafi komið til baka hafi hann tjáð framkvæmdastjóra Sportís að engin þörf væri á nýjum tækjum hjá íþróttafélaginu, það hefði allt sem félagið þarfnaðist og öll tæki væru í standi. Við skoðun á pósthólfi Þratar hafi hins vegar komið í ljóst tölvubréf sem hann hafi sent verkefnastjóra PE–Redskaber, þann 17. júlí 2009. Í tölvupóstinum hafi komið fram að Þröstur hafi farið til áðurnefnds íþróttafélags til að kanna stöðuna á fimleikataekjum og það þurfi ný teygjustökksáhöld og skipta þurfi út öllum karabíum, þar sem þær séu brotnar. Í póstinum biðji Þröstur um að vörurnar verði sendar heim til hans „þar sem hann sé að láta af störfum hjá Sportís eftir rúma viku“. Þetta hafi hann gert í kjölfarið á pósti sínum til sama aðila þar sem hann segi að hann muni taka umboð PE–Redskaber með sér.

Þannig hafi Þröstur hagnýtt sér trúnaðarupplýsingar, atvinnuleyndarmál, um fyrirætlanir viðskiptavinar Sportís, í eigin þágu. Hann hafi látið PE–Redskaber halda að það sé hann sjálfur

sem sé umboðsmaður fyrir umrædda vöru, en ekki Sportís og þannig villt á sér heimildir í því skyni að láta umrædd viðskipti fara fram hjá Sportís. Hér sé um afar ósvífna viðskiptahætti að ræða og ljóst að með þessu hafi Þröstur hagnýtt sér atvinnuleyndarmál í skilningi 16. gr. c. laga nr. 57/2005. Hann hafi nýtt sér þær upplýsingar sem felist í sérstakri þekkingu á viðskiptavini Sportís og fyrirætlunum hans, til þess að gerast sjálfur milligöngumaður viðskipta, milli viðskiptamanna Sportís til margra ára og danska birgisins, sem Sportís sé umboðsaðili fyrir.

Í þriðja lagi er kvartað yfir því að komið hafi í ljós að Þröstur hafi beitt ýmsum aðferðum til þess að reyna að koma í veg fyrir viðskipti við Sportís en þess í stað beint viðskiptum að sér sjálfum.

Sem dæmi megi nefna að eftir að Þröstur hafi látið af störfum hjá fyrirtækinu, eða þann 4. ágúst 2009, hafi gjaldkeri í stjórn hlaupahóps, sem átt hafi í viðskiptum við Sportís, sent póst á netfang Þrastar hjá Sportís. Eðlilega hafði gjaldkerinn enga hugmynd um að Þröstur hafði látið af störfum. Þröstur virðist hafa fylgst enn með pósthólfi sínu í gegnum vefaðgang eftir að hann hætti störfum, án þess að Sportís hefði um það vitneskju. Aðgangsorðum hafði ekki verið breytt sérstaklega eftir að hann hætti, enda hafði Sportís ekki gert sér grein fyrir því að hann ynni gegn fyrirtækinu. Þröstur hafi framsent póstinn samdægurs á persónulegt netfang sitt. Í pósti hlaupahópsins hafi þess verið farið á leit að hópurninn fengi að koma í heimsókn til Sportís og kaupa hlaupaskó, þar sem fyrirtækið gæti jafnframt kynnt nýjungar. Tekið var fram að um 50–60 manns hlaupi á vegum hópsins. Með umræddri framsendingu hafi Þröstur ætlað að sinna hópnum sjálfur og með því koma í veg fyrir að Sportís ætti umrædd viðskipti við hópinn, a.m.k. hafi hópurninn aldrei komið í kynningu á vegum Sportís.

Þá sé ljóst af gögnum málsins að Þröstur hafi unnið að því, að minnsta kosti síðustu mánuði í starfi, að ná til sín birgjum Sportís þar sem hann hafi m.a. reynt að stinga undan áralöngum viðskiptum við þann birgi sem selt hafi fyrirtækinu Asics skó. Þetta megi sjá af tölupósti sem Þröstur hafi sent dreifingaraðila Asics á Norðurlöndum síðasta daginn hans í starfi þar sem hann þakkar samstarfið en harmar jafnframt að honum hafi ekki tekist að ná Asics yfir til sín og lýsir því yfir að birginn sé að gera mistök með því að kjósa Sportís sem áframhaldandi umboðsaðila á Íslandi.

Með þessu hafi Þröstur án nokkurs vafa hagnýtt sér atvinnuleyndarmál, sem felist í fyrirætlun viðskiptamanna Sportís um kaup á íþróttaskóm, í sína þágu. Þröstur hafi ekki látið Sportís vita af póstinum, þrátt fyrir að fyrirspurnin hafi borist á netfang Sportís, heldur hagnýtti sér upplýsingarnar sjálfur. Með því hafi hann brotið 16. gr. c. laga nr. 57/2005. Hann hafi nýtt sér þær upplýsingar sem felist í sérstakri þekkingu á viðskiptavini Sportís og fyrirætlunum hans.

Í fjórða lagi er kvartað yfir því að komið hafi í ljós að Þröstur hafi í samstarfi við aðra aðila staðið að því að ófrægja og rægja Sportís og starfsemi fyrirtækisins gagnvart erlendum birgjum

Þess. Í pósthólfi Þrastar hafi fundist bréf sem [B], annar fyrrverandi starfsmaður Sportís sendi MNO fyrirtækinu í Svíþjóð sem sjái um dreifingu Under Armour varanna til Íslands. [B] sendi afrit af bréfinu til Þrastar með upplýsingum um að það hafi verið sent MNO fyrir um daginn. Þröstur hafi sent bréfið samdægurs til áðurnefnds [A] til upplýsinga með orðunum „*Flott bréf frá [B] sem hann sendir í dag*“.

Í umræddu bréfi [B] til eiganda og stofnanda MNO í Svíþjóð segi að mikill órói hafi verið í starfsemi Sportís undanfarin tvö ár, auk efnahagskreppunnar sem skolið hafi á síðla árs 2008. Rauði þráðurinn í bréfinu virðist vera að vekja þau hugrif hjá MNO að Sportís sé svo upptekið af því verkefni að breiða út vörumerkið Cintamani að þær áherslur hafi komið niður á öðrum vörumerkjum, ekki síst vörumerkinu Under Armour sem hafi aldrei fengið næga athygli hjá Sportís. Helstu starfsmenn Sportís sé hættir og þar á meðal Þröstur, sem hafi verið sá sem hélt Under Armour á lofti. Hann hafi nú ásamt [A] stofnað nýtt fyrirtæki og hafi mikinn áhuga á Under Armour vörumerkinu. Ef MNO vilji fela Þresti að selja vörumerki muni [B] aðstoða við það.

Þannig liggi ljóst fyrir að Þröstur hafi í samstarfi viði aðra fyrrverandi starfsmenn Sportís unnið að því að grafa undan viðskiptasamböndum Sportís að því er virðist í þeim tilgangi að færa viðskiptasambönd Sportís til nýs fyrirtækis Þrastar og [A]. Þetta hafi Þröstur gert meðan hann þáði laun frá Sportís.

Fyrir utan það að vera klárt brot á trúnaðarskyldum starfsmannsins telji Sportís umrædda háttsemi fara gegn bæði 5. og 6. gr. laga nr. 57/2005. Af m.a. 5. gr. laganna megi ráða þann vilja löggjafans að í atvinnustarfsemi verði að virða tiltekin siðferðisleg gildi. Fyrirtækjum sé þannig uppálagt að viðhafa góða viðskiptahætti gagnvart keppinautum sínum og neytendum. Þá sé í 2. mgr. 6. gr. laganna mælt fyrir um að auglýsingar og aðrar viðskiptaaðferðir skuli ekki vera ósanngjarnar gagnvart keppinautum eða neytendum. Sportís telji vafalaust að umrætt bréf Þrastar og félaga hans brjóti gegn 2. mgr. 6. gr., sbr. ákvörðun Neytendastofu nr. 11/2006. Í bréfinu sé kastað rýrð á Sportís og fullyrt að fyrirtækið sinni umræddum vörumerkjum illa. Tilgangurinn með bréfinu sé auðvitað sá að stinga þessum viðskiptum undan Sportís og ná þeim undir nýstofnað félag Þrastar og félaga. Bréfið hafi einnig borið þann árangur sem ætlast var til en fyrirtækið hafi náð vörumerkinu Under Armour yfir til sín haustið 2009, þannig að Sportís hafi ekki lengur umboð fyrir merkið.

Þá telur Sportís háttsemi Þrastar og fyrirtækis hans einnig fara gegn e. lið 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/2005 þar sem bannað er að kasta rýrð á vörumerki, vöruheiti, önnur auðkenni, vöru, þjónustu eða aðstæður keppinautar, eða sýna þeim lítillsvirðingu. Ljóst sé af ákvæði 4. mgr. 15. gr. að ákvæðið taki ekki einungis til auglýsinga, heldur einnig til annarrar háttsemi milli fyrirtækja og viðskiptaaðferða, svo sem ákvæði og heiti kaflans bera með sér.

Í fimmta, og síðasta, lagi er kvartað yfir því að með hliðsjón af framangreindri háttsemi sé ljóst að eftir að Þröstur stofnaði fyrirtæki sitt, Spinnill ehf. í apríl 2009, hafi hann farið að huga að því að verða sér úti um þau viðskiptasambönd sem Sportís hafi haft í áraraðir og treysti Þresti fyrir að sinna sem starfsmanni fyrirtækisins. Þá sé ljóst að Þröstur hafi viðað að sér upplýsingum og atvinnuleyndarmálum um viðskiptavinum og birgja eigi síðar en um miðjan maí 2009, en hann sagði upp starfi sínu eins og fyrr segir undir lok maí 2009.

Með tölvupósti, dags. 18. maí 2009, hafi Þröstur sent á sitt persónulega netfang verðlista frá birgjum, bæklinga og upplýsingar um birgja og heimasíður þeirra. Þessar upplýsingar sendi hann ýmist á sig eingöngu eða á sig og fyrrnefndar meðstjórnanda í nýja félaginu, [A].

Með tölvupósti, dags. 26. maí 2009, hafi Þröstur sent upplýsingar um umboðsmann vörumerkisins Ketch til sín og fyrrnefndan [A], en Ketch sé eitt þeirra vörumerkja í útivistarfatnaði sem Sportís sé með til sölu.

Í júní 2009, hafi fimleikadeild Völsungs haft samband við fyrrnefnd PE–Redskaber til þess að fá fimleikaáhöld en hafi verið bent á að tala við Þröst hjá Sportís. Þröstur hafi sent fimleikadeildinni bæklinga og upplýsingar um tæki. Hann hafi hins vegar hvorki upplýst þann starfsmann sem tók við starfi hans hjá Sportís, né heldur forsvarsmann fyrirtækisins, um að þessi viðskipti væru væntanleg, heldur hafi hann sent tölvupóstsamskipti sín við fimleikadeildina áfram á persónulegt netfang sitt, þann 1. júlí 2009.

Þegar pósthólf Þrastar hafi verið skoðað hafi komið í ljós að hann var búinn að eyða öllum netföngum út úr kerfinu, sem og öllum póstum og sendum póstum. Þannig hafði hann hreinsað út úr pósthólfi sínu allar upplýsingar um tölvupóstsendingar sínar og tengiliði. Sportís gat með aðstoð tæknimanns náð flestum þessara upplýsinga til baka, enda mikilvægt að hafa upplýsingarnar aðgengilegar innan fyrirtækisins og til áframhaldandi viðskiptavina.

Með hliðsjón af öllu framangreindu er kröfugerð Sportís sú að Neytendastofa staðfesti að Þröstur hafi brotið gegn ákvæðum laga nr. 57/2005 með háttsemi sinni. Háttsemin er að mati Sportís brot á II., V. og VI. kafla laganna og því farið fram á að lagðar verði stjórnvaldssektir á Þröst í samræmi við ákvæði IX. kafla laganna og einnig á fyrirtækið Altís, en brot Þrastar hafi verið drýgð til hagsbóta fyrir Altís með því að hann hafi nýtt trúnaðarupplýsingar til tilboðsgerðar fyrir hönd félagsins. Þá sé þess krafist að Þresti verði gert án tafar að skila þeim gögnum sem hann tók í heimildarleysi af skrifstofum Sportís í pappírformi. Auk þessa er þess krafist að Neytendastofa grípi til allra þeirra úrræða sem henni eru fengin með lögum nr. 57/2005.

II.

Málsmeðferð

1.

Erindi Sportís var sent Þresti og Altís til umsagnar með bréfum Neytendastofu, dags. 9. nóvember 2009.

Svar Þratar barst Neytendastofu með bréfi, dags. 2. desember 2009. Í bréfinu er vakin sérstök athygli á því að þau fylgigögn sem Neytendastofu voru afhent af hálfu Sportís og byggt sé á í málinu sé aflað með alvarlegu broti Sportís sem hafi með ólögætum hætti sótt einkapósta starfsmanns fyrirtækisins án þess að virða í nokkru reglur sem um slíka pósta gilda.

Um sé að ræða einstaklega alvarlegt brot gagnvart hagsmunum sem njóti ríkrar persónuverndar auk þess sem brotið sé með alvarlegum hætti gegn stjórnarskrárvörðum rétti Þratar og persónufrelsi. Gerð sé sú krafa að ólögæt gagnaöflun Sportís leiði til þess að málinu verði vísað frá en í reynd ætti að koma til frávisunar ex officio enda mjög varasamt að opinbert stjórnvald byggi á gögnum sem aflað sé með jafn grófum og alvarlegum hætti og hér um ræði. Í því sambandi er bent á Hrd. 2002/177 og 2002/178 þar sem talið hafi verið að starfsmenn yrðu að una því að hægt væri að nálgast persónuleg gögn og þeir yrðu að bera áhættu af því að þau kæmst í hendur annarra vegna lögmætra aðgerða handhafa opinbers valds. Þessi dómur beri augljóslega með sér að starfsmenn njóti friðhelgi einkalífs á vinnustað en þegar um lögmætar aðgerðir handhafa opinbers valds sé að ræða víki sá réttur. Hér fari fjarri að slíkt eigi við.

Byggi Neytendastofa á þeim gögnum sem hér um ræði sé um alvarlegt fordæmisgildi að ræða varðandi ólögætatar aðgerðir fyrirtækja gegn starfsfólki. Þá liggi fyrir úrskurðir Persónuverndar um ólögætati skoðunar tölvupósta starfsmanna þegar yfirmenn hafa skoðað tölvupósta án þess að gefa starfsmönnum kost á að vera viðstaddir, sbr. úrskurður Persónuverndar nr. 2005/251. Í slíkum málum hafi það verið talið að um sé að ræða brot gegn reglum sem Persónuvernd hefur sett og byggjast á lögum nr. 77/2000, um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga.

Ef svo ólíklega vilji til að Neytendastofa taki erindið til skoðunar sé rétt að koma að nokkrum athugasemdum enda séu miklar og alvarlegar rangfærslur í erindi Sportís sem nauðsynlegt sé að bregðast við.

Þegar Þratur hafi hafið störf hjá Sportís á árinu 1997 hafði hann langa reynslu af fimleikum sem keppnismaður og þjálfari. Hann hafði aflað sér mikilla og góðra persónulegra sambanda víða, m.a. við erlend vörumerki á þessu sviði og megi þar nefna danska fimleikamerkið PE-Redskaber en hann hafi unnið með þeim um nokkurn tíma. Vegna víðtækra tengsla Þratar hafi hann verið ráðinn til Sportís og hafi þannig komið með m.a. viðskipti við PE-Redskaber inn í fyrirtækið.

Pröstur hafi margrætt það við eigendur Sportís sem gerðu engar athugasemdir við þann skilning Þrastar. Nú séu á hinn bóginn settar fram alvarlegar ásakanir um lögbrot hvað þetta vörumerki varði, algerlega að tilefnislausu.

Frá því að Pröstur hætti störfum hafi engar athugasemdir verið gerðar við hann í tengslum við störf hans né nokkurra skýringa leitað hvað störf hans varðaði. Aldrei hafi komið fram beiðnir um afhendingu gagna sem haldið er fram að hann hafi tekið með sér, m.a. afhendingu bæklinga. Í máli þessu sé meðalhóf að engu haft. Einungis utan frá heyrði Pröstur kröfur um lögreglurannsókn og málaferli auk afspurnar af býsna ærumeiðandi ummælum í sinn garð.

Í erindi Sportís sé reynt að nota tölvupósta sem forsvarsmenn Sportís öfluðu með ólögmetum hætti og hafi að geyma ýmsar persónulegar upplýsingar. Þar sé reynt að draga saman upplýsingar á víð og dreif milli persónulegra gagna Þrastar og vinna út úr þeim ýmislegt sem reynt sé að gera tortryggilegt. Rétt sé að geta þess til almennra upplýsinga fyrir Neytendastofu að í 12 ár hafi Pröstur verið með persónulegt póstfang hjá fyrirtækinu auk persónulegs pósthfangs heima. Öll þau ár hafi Pröstur helgað sig fyrirtækinu og unnið kvöld og helgar m.a. mikið heimavið, eins og hægt sé að sjá þegar yfirvinnutímar s.l. ára séu skoðaðir. Vegna þessa hafi verið mjög mikið um að tölvupóstar og gagnaflytningur ætti sér stað milli vinnustaðarins og heimapósthfangs enda nauðsynlegt í þágu vinnunnar. Þessi vinnutilhögun hafi verið eigendum Sportís ljós án þess að nokkurn tíman væru gerðar athugasemdir. Nú sé á hinn bóginn reynt að gera þessar tölvupósthendingar tortryggilegar og vinna úr þeim ásakanir um lögbrot. Rétt sé einnig að geta þess að mjög langsótt sé að einhverskonar atvinnuleyndarmál geti verið til staðar þar sem þörf hafi verið á að nálgast á óeðlilegan hátt. Pröstur hafi algera yfirburðapekkingu á öllu því sem snúi að þeim málum sem hann sé nú sakaður um að hafa með refsiverðum hætti nálgast. Honum hafi þannig jafnt áður en hann hóf störf hjá Sportís og eftir, verið kunnugt um viðskiptasambönd og stöðu mála og því sé engin þörf á gögnum eða öðru sem ásakanirnar byggja á.

Viðbrögð Sportís verði að teljast að byggja að stærstu leyti á að ekki hafi verið gengið með forsvaranlegum hætti frá ráðningarsamningi við Pröst enda enginn ráðningarsamningur gerður og ekki fjallað á einn eða annan hátt um áskilnað um takmarkanir að hefja störf í samkeppni við Sportís né önnur atriði sem mikilvæg væru vinnuveitandanum. Nauðsynlegt sé að fyrirtæki bindi þannig um hnúta að gera slíkan áskilnað með persónubundnum samningum í stað þess að þegar þeir átti sig á hættu á samkeppni eða að starfsmaðurinn tali um atvinnuleyndarmál sé brugðist við með jafn vafasömum hætti og hér sé gert.

Erfitt sé að koma að svörum við öllu því sem á Pröst sé borið enda ásakanir víðfermar og erfitt að átta sig á hvað átt sé við. Rétt sé þó að setja fram nokkur atriði.

Varðandi fyrsta kvörtunarlið segir að Sportís hafi krafist þess að Þröstur ynni út allan uppsagnarfrestinn en á þeim tíma voru margháttaðir tölvupóstar sendir af persónulegri vinnutölvu á heimatölvu eins og alvanalegt var en nú sé reynt að gera tortryggilegt. Sá tölvupóstur sem vísað sé í hafi að geyma minnispunkta Þrastar um ýmis verkefni sem hann persónulega telji framundan án þess að nokkuð sé frekar ljóst um hvað um það verði.

Engir viðskiptamannalistar hafi verið gerðir eða teknir frá Sportís. Þröstur og [A] hafi að baki 22 ára starfsaldur innan fyrirtækisins og búi vitaskuld yfir þekkingu á öllu því sem fyrir dyrum standi auk allra viðskiptasambanda. Þannig séu allar fullyrðingar um uppljóstranir rekstrarleyndarmála fjarlæggar. Engin þörf sé á slíku þegar allt liggi ljóst fyrir.

Fullyrðingum um að Þröstur hafi gefið Sportís rangar upplýsingar sé vísað á bug. Þröstur hafi ávallt komið heill fram gagnvart vinnuveitanda sínum og reynt við mjög erfiðar aðstæður að koma fram af heilindum. Í erindi Sportís séu ýmsar getgátur settar fram um að Þröstur hefði haft eitt og annað í hyggju og ætlað sér ýmislegt með sviksamlegum hætti. Erfitt sé að svara slíkum getgátum með öðrum hætti en að Þröstur hafi sýnt fyrirtækinu algeran trúnað þann tíma er hann hafi starfað þar. Um það geti viðskiptamenn, samstarfsmenn og fleiri vottað.

Hvorki hafi verið teknar né unnar skrár eins og reynt sé að halda fram en vitaskuld sé ekki hægt að þurrka út þekkingu sem lykilstarfsmaður hafi öðlast m.a. að miklu leyti áður en hann hafi verið ráðinn, en sú þekking hafi verið forsenda þess að hann hafi verið ráðinn til starfa.

Allar þær upplýsingar sem talið sé að hann hafi misnotað hafi legið og liggi algerlega ljósar fyrir. Þannig fari fjarri eins og Sportís haldi fram að Þröstur hafi brotið gegn 16. gr. c. laga nr. 57/2005. Í greinargerð með frumvarpi til samkeppnislaga nr. 8/1993 segi um 29. gr., sem er efnislega samhljóða núgildandi 16. gr. c. laga nr. 57/2005, að reglurnar séu reistar á því að fyrirtæki eigi rétt á lögvernd þeirra hagsmuna sem felist í því að ákveðnum þáttum varðandi starfsemi sem snerti samkeppnisstöðu þeirra sé haldið leyndum. Þau leyndarmál sem ákvæðin feli í sér vernd á geti t.d. verið fólgin í sérstöku sölu- eða innkaupaskipulagi, skráum yfir viðskiptavinum, sérstakri þekkingu á viðskiptavinum, ýmsum tölfræðilegum upplýsingum o.fl. Um atvinnuleyndarmál geti verið að ræða þó fleiri en eigandi eða stjórnandi fyrirtækisins viti það. Almennt njóti upplýsingar verndar skv. ákvæðinu, að krafa um leynd hafi verið látin í ljós af hálfu fyrirtækisins eða það liggi í hlutarins eðli. Almenn þekking og reynsla starfsmanns geti þó ekki fallið undir það að vera atvinnuleyndarmál. Í því tilviki sem hér um ræði sé það þekking og mikil og löng reynsla starfsmannsins sem hafi haft að geyma öll þau atvinnuleyndarmál sem um ræðir, enda eins og áður segir búi Þröstur yfir yfirburðarþekkingu innan fyrirtækisins á öllu sem snéri að þeim málum sem hér sé nú reynt að setja í búning ríkra atvinnuleyndarmála. Þá þekkingu hafi hann ekki með nokkrum hætti misnotað en það hafi verið vinnuveitandanum í lófa lagið að setja um þetta skýrar skyldur í samningi en á því var engin þörf talin enda

meginstarfsemi Sportís innflutningur og heildverslun með fatnað og skó svipað og fjöldi annarra fyrirtækja. Atvinnuleyndarmál séu þannig vandfundin og upplýsingar slíka starfsemi nokkuð augljós, að ekki sé talað um aðila sem starfað hafi í greininni um áratugi.

Varðandi annan kvörtunarlið erindisins segir að fullyrðingar um blekkingar Þrastar eftir heimsókn til íþróttafélags á Selfossi séu ekki réttar. Rétt sé að halda því til haga að Þröstur hafi sjálfur komið með merkið PE-Redskaber inn í fyrirtækið. Fyrirtækið hafi lofað að selja Sportís áfram í eitt ár og komi það eingöngu til þar sem þeir séu að verja samning sem Sportís gerði við Akureyrarbæ vegna fimleikahúss og feli í sér stóra sölu af tækjum þangað.

Varðandi þriðja kvörtunarlið erindisins segir að Þröstur hafi aldrei haft samband við umræddan hlaupahóp enda hættur störfum er fyrirspurnin barst. Rétt sé að geta þess að Asics í Noregi hafi af fyrri bragði haft samband við Þröst enda komið að endurnýjun samninga fyrirtækisins við Sportís. Asics í Noregi ræddi í því sambandi einnig við fleiri aðila enda virtust þeir hafa áhyggjur af stöðu Sportís. Bréf Þrastar hafi einungis verið svör við fyrirspurn viðkomandi birgis. Engar breytingar hafi orðið hjá Asics og héldu þeir áfram viðskiptum við Sportís.

Varðandi fjórða kvörtunarlið erindisins segir að Þröstur geti vitaskuld ekki borið ábyrgð á skrifum annarra starfsmanna Sportís sem lýsi áhyggjum af þeirri stöðu sem þeir upplifi innan fyrirtækisins. Rétt sé þó að geta þess að fram komi að vegna þessa hafi Sportís misst umboð sitt fyrir vörumerkið Under Armour. Aldrei hafi verið neinn samningur milli Sportís og Under Armour og hafði Sportís ekki sinnt vörumerkinu um nokkuð langan tíma og engar vörur pantaðar. Þannig hafi Under Armour verið farið að leita sér að heppilegum samstarfsaðila hér á landi.

Varðandi fimmta kvörtunarlið erindisins segir að því sé algerlega hafnað að Spinnill hafi með nokkrum hætti reynt að nálgast viðskiptasambönd Sportís. Eina vörumerkið sem um ræði sé Under Armour og vísist til fyrri umfjöllunar um það. Sportís hafi þannig öll umboð sem þeir hafi áður haft.

Ekki verði séð fyrir hvaða tjóni Sportís hafi orðið og vandséð hvaða hvatir liggja að baki jafn alvarlegum ásökunum og settar séu fram af fyrirtækinu. Það að Þröstur, Spinnill eða Altís hafi notað stolna bæklinga og/eða upplýsingar til að valda Sportís tjóni eru fjarlæggar. Að baki máli þessu liggja einstaklega rætnar og grófar ásakanir sem ofan á allt annað byggist á gögnum sem aflað hafi verið með ólögnum hætti.

Málatilbúnaður Sportís virðist að stóru leyti einkennast af því ástandi sem ríkir hjá fyrirtækinu. Auk þess virðist þetta mál einnig vera til komið þar sem Þröstur hafi hafið störf í áþekktum geira og sé hluti starfsemi Sportís, þar sem hann hafi yfirburðarþekkingu á. Sportís hafi aldrei gengið

frá ráðningarsamningi við Þröst. Af þeim sökum virðist megintilgangurinn vera að skaða orðspor hans á þeim vettvangi.

Með vísan til alls framangreinds er það því krafa Þrastar að öllum kröfum Sportís verði hafnað.

2.

Svar Altís barst Neytendastofu með bréfi, dags. 6. desember 2009, þar sem því er alfarið hafnað að Altís hafi með einhverjum hætti brotið gegn ákvæðum 5., 6., 15. eða 16. gr. c. laga nr. 57/2005.

Fyrirtækin hafi um langt skeið verið í almennri og opinni samkeppni við útboð, sölu og uppsetningu á ýmiskonar íþróttatengdum vörum, m.a. fimleikaáhöldum og öðrum búnaði. Samkeppni aðilanna fólst aðallega í útboðum verka héraendis svo og gerð samninga við erlenda birgja um kaup og sölu á fimleikabúnaði.

Þegar Altís hafi fengið fregnir af því að Þröstur hafi hætt störfum hjá Sportís var honum boðið að taka að sér verkefni við sölu og ráðgjöf tengdum fimleikabúnaði hjá Altís. Þröstur hafi síðan starfað sem verktaki hjá Altís. Þrátt fyrir verksamninginn við Þröst hafi starfssvið Altís engum breytingum tekið og hafi umsvif fyrirtækisins ekki aukist. Því sé fráleitt að halda því fram að Altís hafi brotið gegn ákvæðum laga nr. 57/2005 með því einu að ráða hann til sín sem verktaka. Hvort sem leitt verði í ljós að umræddur starfsmaður hafi brotið gegn framangreindum lögum verði ekki séð að hvaða marki slík háttsemi hans ætti að varða Altís enda sé starfssvið þess óbreytt þrátt fyrir gerðan verktakasamning.

Að mati Altís sé hvergi lagt bann við því að félag í samkeppni nálgist fyrirverandi starfsmenn keppinauta og bjóði þeim starf á grundvelli reynslu þeirra og þekkingar. Þetta sjónarmið eigi sér stoð í meginreglum vinnuréttar, sem staðfest hafi verið með dómum Hæstaréttar, og kveði á um að starfsmönnum sé heimilt að hefja störf hjá keppinauti eftir að uppsagnarfresti lýkur, sbr. Hrd. 228/2003 og Hrd. 334-336/2007.

Altís hafi eftir gerð samnings við Þröst átt viðskipti við sömu birgja og áður auk þess sem starfsemi fyrirtækisins hafi hvorki breyst né farið inn á svið sem áður var ekki samkeppni um á milli Altís og Sportís.

Engin forsenda sé því fyrir því að Neytendastofa leggi stjórnvaldssektir á fyrirtækið eins og krafist sé af hálfu Sportís.

Tilvísanir Sportís til ákvæða 5., 6., 15. og 16. gr. c. laga nr. 57/2005 séu algerlega haldlausar gagnvart Altís. Fyrirtækið hafi hvorki stundað óréttmæta viðskiptahætti, auglýst vörur sínar

Þannig að ósanngjarnt megi teljast gagnvart keppinautum né heldur vísað til Sportís til samanburðar við Altís í auglýsingum sínum eða við útboð á fimleikavörum. Þá hafi Altís ekki með neinum hætti gert tilraunir til að afla sér með ótilhlýðilegum hætti upplýsingar um eða umráða yfir atvinnuleyndarmálum Sportís.

Þrátt fyrir að Sportís telji að Þróstur hafi með einhverjum hætti brotið gegn framangreindum ákvæðum við eða eftir starfslok sín hjá Sportís þá er því harðlega mótmælt að Altís hafi tekið við slíkum upplýsingum eða hagnýtt þær á nokkurn hátt.

3.

Bréf Þrastar og Altís voru send Sportís til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 15. desember 2009. Svar barst með bréfi, dags. 6. janúar 2010.

Um þá kröfu Þrastar að málinu verði vísað frá á þeim grundvelli að tölvupósta hafi verið aflað með því að brjóta gegn ákvæðum laga nr. 77/2000 segir að það hafi engin áhrif á meðferð málsins hjá Neytendastofu, með hvaða hætti sönnunargagna sem lögðu eru fram í málinu hafi verið aflað. Neytendastofa hafi eðli málsins samkvæmt ekki lögsögu til þess að kveða upp úr um það hvort Sportís hafi með öflun gagnanna gerst sekt um brot á lögum nr. 77/2000 og því geti sú málsástæða Þrastar engin áhrif haft á meðferð málsins hjá Neytendastofu.

Þrátt fyrir þessa staðreynd vilji Sportís taka fram að í þeim úrskurði Persónuverndar sem vísað sé til í bréfinu, stóð deila aðila að verulegu leyti um það hvað gæti talist til einkatölvupósts og hvað ekki. Enginn þeirra tölvupósta sem hér um ræðir hafi á nokkurn hátt getað flokkast sem einkatölvupóstur Þrastar, heldur sé þar um að ræða að Þróstur hafi með póstunum ráðstafað hagsmunum Sportís og á þann hátt brjótið ákvæði laga nr. 57/2005 og almennar trúnaðarskyldur sínar sem starfsmanns. Samkvæmt reglum Persónuverndar nr. 837/2006, um rafræna vöktun, sem að öðru leyti geta ekki komið til umfjöllunar í máli þessu, sé einkatölvupóstur skilgreindur sem „tölvupóstur sem sendur er eða móttækinn með vél- eða hugbúnaði ábyrgðaraðila, s.s. vinnuveitanda, og lýtur að einkalífi viðkomandi, en varðar hvorki hagsmuni ábyrgðaraðila né þá starsemi sem hann rekur.“ Með því að fara inn í tölvupósthólf fyrrverandi starfsmanns síns hafi Sportís verið að bjarga upplýsingum um birgja og viðskiptamenn sem í ljós hafi komið að starfsmaðurinn hafði eytt úr pósthólfi sínu, og þar með úr tölvukerfi Sportís. Þannig telur Sportís af og frá að fyrirtækið hafi brotið á persónuvernd Þrastar eða einkalífsrétti, og ítrekar að það sé annarra stjórnvalda að kveða úr um slíkt.

Í umsögn Þrastar sé því haldið fram að frá því að hann hafi hætt störfum hafi engar athugasemdir verið gerðar við hann varðandi eitt né neitt í tengslum við störf hans. Af hálfu Sportís sé því hafnað enda hafi starfsmaður fyrirtækisins haft samband við Þróst og rætt við hann bæði í síma og hitt hann til þess að gera honum ljóst hvaða athugasemdir Sportís hefði við þá hegðun sem í

ljós hefði komið að hann væri að beita við brotthvarf sitt frá fyrirtækinu. Honum hafi verið gefinn kostur á að svara og/eða hverfa frá því að nota umræddar trúnaðarupplýsingar sem Sportís hefði talið ásættanlega niðurstöðu, þrátt fyrir þau lögprot sem ljóst var að hann hafði framið. Hafi honum verið gerð mjög skýr grein fyrri því að Sportís myndi leita réttar síns ef engin lausn fengist í málinu. Hins vegar hafi engin svör borist frá Þresti og hafi Sportís þá leitað til lögmanns með málið.

Rétt sé að Þröstor hafi unnið fyrir Sportís bæði á starfsstöð og heimavið enda hafi fyrirtækið borið fullkomið traust til hans sem starfsmanns og málið snúi ekki um að vefengja vinnu hans áður en hann sagði upp störfum. Sportís hafi treyst Þresti til að vinna að hagsmunum fyrirtækisins og heimilað honum að vinna heimavið, sem hann nýtti sér, sem og ótakmarkaða yfirvinnu sem hann hafi og nýtt sér. Það liggja hins vegar í augum uppi að kerfisbundnar tölvupóstsendingar með almennum upplýsingum um viðskiptamenn og stöðu þeirra og þarfir til framtíðar sem sendar séu á uppsagnarfresti starfsmanns og jafnvel eftir að hann hafi látið af störfum séu allt annars eðlis og umræða í svari Þrastar um dugnað hans á ráðningartímabilinu hafi ekkert með þær sendingar að gera.

Þá virðist Þröstor byggja á því að þar sem enginn skriflegur ráðningarsamningur hafi verið gerður við hann og ekki skrifað undir ákvæði um samkeppnisbann, séu brot hans á trúnaðarskyldum sínum og ákvæðum laga nr. 57/2005 engar. Hér virðist vera sá misskilningur á ferðinni að Sportís sé að reyna að leggja samkeppnisbann á Þröst. Sú sé ekki raunin. Hins vegar hvíli á honum bann samkvæmt lögum við því að veita upplýsingar um, eða hagnýta sér, atvinnuleyndarmál í þrjú ár frá því að starfi hafi lokið. Slíkt brot hafi ekkert að gera með ákvæði í ráðningarsamningi, eða eftir atvikum skorti á honum.

Það þurfi ekki að taka fram í ráðningarsamningi að starfsmenn eigi ekki að taka með sér gögn sem varði rekstur eða eyði gögnum sem varði hagsmuni fyrirtækisins. Upplýsingar um viðskiptamenn séu eign Sportís, en Þröstor hafi ekki neitað því að hafa reynt að eyða slíkum upplýsingum. Almenn trúnaðarskylda starfsmanna, sem dómstólar hafi margoðt dæmt um, feli í sér að taka ekki gögn eða eyða upplýsingum.

Varðandi fyrsta kvörtunarliðinn segir að augljóst sé þegar starfsmaður hafi starfað hjá fyrirtæki í yfir áratug að þekking á viðskiptamönnum, starfsstöðvum þeirra og þörfum komi frá fyrirtækinu. Sportís tekur undir að almenn þekking geti ekki talist atvinnuleyndarmál. Hins vegar falli ekki undir almenna þekkingu þekking starfsmanns á umræddum fimleikataekjum, íþróttaskóm og fatnaði, þekking á því hvaða tæki fimleikafélög þurfi til þess að vera með fullbúinn sal, hvaða varahluti þurfi o.s.frv. Að gera sér lista yfir viðskiptamenn Sportís þar sem tilgreind séu tiltekin frjálsíþróttafélög, tiltekin handboltafélög, fjölda mögulegra viðskiptavina innan félaganna,

hvernig hlutfallsleg skipting karla og kvenna sé í tiltekinni tegund skófatnaðar o.s.frv. falli undir atvinnuleyndarmál skv. 16. gr. c. laga nr. 57/2005.

Þá er gerð athugasemd við að í bréfi Þrastar komi fram að hann hafi sýnt fyrirtækinu algeran trúnað allan þann tíma sem hann starfaði þar. Í gögnum málsins liggja fyrir að hann hafi unnið að því í samstarfi við aðra að grafa undan viðskiptasamböndum Sportís.

Varðandi annan kvörtunarlið segir að leiðrétta beri að Þröstur hafi ekki komið með fyrirtækið PE-Redskaber inn í Sportís. Þröstur hafi verið ráðinn til að annast fimleikatakin og fyrirtækið hafi komið í kjölfarið á því. Öll viðskipti sem áttu sér stað við PE-Redskaber hafi verið á ábyrgð og í nafni Sportís. Þá hafi PE-Redskaber fullyrt að félagið myndi aldrei gera samning við einstakling um að annast umboðið.

Varðandi þriðja kvörtunarliðið segir að þrátt fyrir fullyrðingar Þrastar um að hann hafi aldrei haft samband við umræddan hlaupahóp, liggja fyrir að þann 4. ágúst 2009, hafi Þröstur áframsent fyrirspurn hlaupahópsins frá netfangi sínu hjá Sportís á persónulegt netfang sitt, í stað þess að koma fyrirspurninni áfram til Sportís.

Varðandi fjórða kvörtunarlið segir að rök Þrastar um að skrif annarra starfsmanna fái ekki staðist enda hafi hann tjáð sig um bréf [B] og að mati Sportís liggja í augum uppi að bréf það sem sent var MNO af [B] hafi verið gert að beiðni Þrastar og [A].

Að öðru leyti eru ítrekuð fyrri rök.

4.

Bréf Sportís var sent Þresti og Altís til umsagnar með bréfum Neytendastofu, dags. 11. janúar 2010. Svar Þrastar barst með bréfi, dags. 29. janúar 2010. Í bréfinu er ítrekað að Sportís hafi með augljósum hætti brotið gegn ákvæði 1. og 3. mgr. 9. gr. reglna nr. 837/2006, um rafræna vöktun, með því að skoða tölvupóst hans án hans vitneskju og án þess að hann væri viðstaddur. Það sé fjarri lagi að opinbert stjórnvald byggja úrskurði sína á gögnum sem aflað hefur verið með alvarlegu lögbroti gagnvart starfsmanninum og hafi að geyma vítavert brot gegn friðhelgi einkalífs á vinnustað. Í þessu sambandi er vísað til úrskurðar Persónuverndar í máli nr. 2009/892 þar sem um nánast sambærilegt mál sé að ræða.

Að öðru leyti eru ítrekaðar fyrri athugasemdir vegna kvörtunar Sportís.

Ekkert svar barst frá Altís.

5.

Með bréfi Neytendastofu, dags. 24. febrúar 2010, var Sportís sent bréf Þrastar til upplýsingar. Með bréfinu var aðilum málsins einnig tilkynnt að gagnaöflun þess væri lokið og málið yrði því tekið til ákvörðunar stofnunarinnar. Með bréfinu fylgdi listi yfir gögn málsins.

6.

Með bréfum Neytendastofu til aðila málsins, dags. 19. október 2010, var aðilunum tilkynnt um töl á meðferð málsins. Sagði í bréfinu að vonast væri til þess að því yrði lokið innan fjögurra mánaða.

III.

Niðurstaða

1.

Í máli þessu kvartar Sportís yfir háttsemi Þrastar Hrafnssonar, fyrrum starfsmanns fyrirtækisins, vegna misnotkunar á atvinnuleyndarmálum. Kvörtun Sportís er í fimm liðum. Kvartað er yfir því að Þröstur hafi hagnýtt sér upplýsingar frá Sportís sem teljist atvinnuleyndarmál með því að hafa útbúið lista yfir viðskiptamenn og væntanleg verkefni. Með því að hafa misnotað trúnaðarupplýsingar félagsins um fimleikaáhöld til íþróttafélags á Selfossi. Með því að hafa ekki tilkynnt Sportís um að fyrirtækinu hafi borist fyrirspurnir frá viðskiptavinum, sem hann hafði enn aðgang að, eftir starfslok hans en sent þær áfram á persónulegt netfang sitt. Með því að hafa rægt Sportís gagnvart birgjum félagsins og loks með því að hafa framsent ýmsar aðrar upplýsingar um viðskiptamenn Sportís á persónulegt netfang sitt. Með háttseminni telur Sportís Þröst hafa brotið gegn ákvæðum 16. gr. c. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, sem og ákvæðum 5. gr., 2. mgr. 6. gr. og e. lið 2. mgr. 15. gr., sömu laga. Sportís kvartar að sama skapi yfir háttsemi Altís, þar sem Þröstur hafi verið ráðinn til vinnu eftir að hann lét af störfum hjá Sportís. Altís hafi brotið gegn ákvæðum laga nr. 57/2005 með því að nýta sér þær upplýsingar sem Þröstur hafi veitt þeim og teljast atvinnuleyndarmál Sportís.

Af hálfu Þrastar er bent á að Sportís hafi brotið alvarlega gegn ákvæðum 1. og 3. mgr. 9. gr. reglna nr. 837/2006, um rafræna vöktun, með því að skoða tölvupóst hans án hans vitneskju og án þess að honum hafi verið gefinn kostur á að vera viðstaddur. Vegna þessa er farið fram á að þeim gögnum sem aflað var með ólögætum hætti verði vísað frá meðferð málsins. Þá er því hafnað að Þröstur hafi brotið gegn ákvæðum laga nr. 57/2005. Þröstur hafi áralanga reynslu af því starfi sem hann hafi sinnt hjá Sportís og sú reynsla hafi m.a. verið ástæða þess að hann hafi verið ráðinn til starfa hjá Sportís á sínum tíma. Almenn þekking starfsmanna geti ekki talist atvinnuleyndarmál í skilningi 16. gr. c. laga nr. 57/2005.

Af hálfu Altís er því hafnað að félagið hafi brotið gegn ákvæðum laga nr. 57/2005. Þröstur hafi verið ráðinn sem verktaki hjá félaginu eftir að hann hætti hjá Sportís. Starfsemi Altís hafi ekki með nokkrum hætti breyst eftir að hann hóf að starfa fyrir félagið.

2.

Í erindi Sportís er vísað til ákvæða 16. gr. c. laga nr. 57/2005 auk ákvæða 5., 6. og 15. gr. sömu laga.

Í atvinnustarfsemi getur skipt miklu máli að ákveðnum þáttum starfseminnar sé haldið leyndum, sérstaklega þeim sem snúa að samkeppnisstöðu. Fyrirtæki eiga rétt á lögvernd þessara hagsmuna og í lögum nr. 57/2005 er að finna almennt ákvæði í 16. gr. c. sem stuðlar að vernd atvinnuleyndarmála. Ákvæðið er svohljóðandi:

„Óheimilt er í atvinnustarfsemi er lög þessi taka til að afla sér eða reyna að afla sér með ótilhlýðilegum hætti upplýsinga um eða umráða yfir atvinnuleyndarmálum starfseminnar.

Sá sem fengið hefur vitneskju um eða umráð yfir atvinnuleyndarmálum á réttmætan hátt í starfi sínu fyrir annan eða í félagi við annan, sbr. 1. mgr., má ekki án heimildar veita upplýsingar um eða hagnýta sér slík leyndarmál. Bann þetta gildir í þrjú ár frá því að starfi er lokið eða samningi slitið.

Þeir sem vegna starfs síns eða stöðu að öðru leyti hefur verið trúað fyrir uppdráttum, lýsingum, uppskriftum, líkönum eða þess háttar er óheimilt að hagnýta sér eða veita öðrum afnot af slíku án sérstakrar heimildar.

Nú hefur upplýsinga um eða umráða yfir atvinnuleyndarmáli verið aflað á þann hátt að brotið hefur verið gegn ákvæðum 1.-3. mgr. og er þá þeim sem brotlegur er eða þeim sem fengið hafa upplýsingar frá honum óheimilt að færa sér það í nyt.“

Núgildandi 16. gr. c. laga nr. 57/2005 er efnislega samhljóða eldri ákvæðum um sama efni sem löggin felldu brott. Í greinargerð um ákvæðið segir að í ákvæðinu séu reglur um vernd rekstrarleyndarmála Reglurnar séu reistar á því að fyrirtæki eigi rétt á lögvernd þeirra hagsmuna sem felist í því að ákveðnum þáttum varðandi starfsemi sem snerta samkeppnisstöðu þeirra sé haldið leyndum. Þau leyndarmál sem ákvæðin feli í sér vernd á geti t.d. verið fólgin í sérstöku sölu- eða innkaupaskipulagi, skráum yfir viðskiptavinum, sérstakri þekkingu á viðskiptavinum, ýmsum tölfræðilegum upplýsingum o.fl. Um atvinnuleyndarmál geti verið að ræða þó fleiri en eigandi eða stjórnandi fyrirtækisins viti það. Almenn þekking og reynsla starfsmanns geti þó ekki fallið undir það að vera atvinnuleyndarmál. Gera verður þá kröfu, til þess að atvinnuleyndarmál

njóti verndar skv. ákvæðinu, að krafa um leynd hafi verið látin í ljós af hálfu fyrirtækisins eða það liggi í hlutarins eðli.

Í 5. gr. laganna er kveðið á um almennt bann við óréttmætum viðskiptaháttum. Bannið gildi áður en, á meðan og eftir að viðskipti með vörur fara fram eða þjónusta er veitt. Hvað teljist til óréttmætra viðskiptahátta er, skv. ákvæðinu, nánar tilgreint í III.–V. kafla laganna.

Ákvæði 2. mgr. 6. gr. laganna er svohljóðandi:

„Auglýsingar og aðrar viðskiptaaðferðir skulu ekki vera ósanngjarnar gagnvart keppinautum eða neytendum vegna forms þeirra eða sökum þess að skírskotað er til óviðkomandi mála.“

Í greinargerð með ákvæði því sem nú er efnislega samhljóða 2. mgr. 6. gr. laga nr. 57/2005, segir að ótilhlýðilegt form geti t.d. komið fram í samanburði við vörur frá öðrum.

Í 15. gr. laganna er fjallað um að samanburðarauglýsingar séu allar þær auglýsingar þar sem beint eða óbeint er vísað til keppinauta eða vöru eða þjónustu sem keppinautur býður. Samanburðarauglýsingar eru leyfðar að uppfylltum nánari skilyrðum sem tilgreind eru í a.-h. lið 2. mgr. 15. gr. Í erindi Sportís er vísað sértaklega til e. liðar 2. mgr. 15. gr. sem er svohljóðandi:

„Samanburðarauglýsingar skulu, að því er samanburð varðar, leyfðar að uppfylltum eftirfarandi skilyrðum:

[...]

e. ekki sé kastað rýrð á vörumerki, vöruheiti, önnur auðkenni, vöru, þjónustu, starfsemi eða aðstæður keppinautar, eða þeim sýnd lítilsvirðing,“

3.

Kvörtun Sportís beinist bæði að Þresti og Altís. Að því leyti sem kvörtunin snýr að Altís byggir hún á því að Altís hafi nýtt sér þær upplýsingar sem Þrestur hafi veitt fyrirtækinu og hafi tengst atvinnuleyndarmálum Sportís. Í máli þessu hefur að mati Neytendastofu ekki verið sýnt fram á það með óyggjandi hætti að Altís hafi nýtt sér upplýsingar í rekstri sínum sem teljast geti verið atvinnuleyndarmál Sportís. Þá hafi ekki verið trúnaðarsamband á milli Sportís og Altís. Mun Neytendastofa því ekki frekar fjalla um þann þátt kvörtunar Sportís sem snýr að Altís.

4.

Áður en vikið verður að efnislegum þáttum kvörtunar Sportís gagnvart Þresti telur Neytendastofa rétt að taka afstöðu til þeirra athugasemda sem gerðar hafa verið við öflun þeirra gagna sem kvörtunin er byggð á. Af hálfu Þrastar eru gerðar alvarlegar athugasemdir við að Sportís hafi brotið gegn ákvæðum 1. og 3. mgr. 9. gr. reglna nr. 837/2006, um rafræna vöktun, með því að

skoða tölvupóst hans án hans vitneskju og án þess að honum hafi verið gefinn kostur á að vera viðstaddan skoðunina. Er þess því krafist að þau gögn sem aflað hafi verið með meintum ólögmætum hætti komi ekki til álita við ákvörðun um hvort brotið hafi verið gegn ákvæðum laga nr. 57/2005.

Reglur nr. 837/2006 eru settar með heimild í lögum nr. 77/2000, um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga, og heyra undir eftirlit Persónuverndar. Neytendastofa getur því ekki tekið afstöðu til þess álitaefnis hvort upplýsinganna hafi verið aflað með ólögmætum hætti skv. reglum nr. 837/2006. Í bréfum Þrastar hefur komið fram að leitað verði til Persónuverndar vegna brota Sportís á reglum nr. 837/2006. Neytendastofa hefur leitað upplýsinga hjá Persónuvernd um það hvort stofnunin hafi tekið afstöðu til málsins. Persónuvernd hefur ekki borist kæra vegna málsins og því ekki tekið málið til umfjöllunar. Þá verður ekki séð að málið sé til meðferðar hjá dómstólum. Í hinum umdeildu gögnunum koma fram upplýsingar sem Sportís byggir kæru sína á og geta því haft áhrif á úrlausn máls þessa hjá Neytendastofu. Þar sem hvorki dómstólar né þar til bært stjórnvald hafa ekki tekið afstöðu til þess hvort gögnunum hafi verið aflað með ólögmætum hætti eður ei telur Neytendastofa að stofnunin geti ekki, með vísan til rannsóknarreglu stjórnsýsluréttar, litið fram hjá þeim upplýsingum sem þar koma fram við vinnslu þessa máls.

5.

Núgildandi ákvæði 16. gr. c. laga nr. 57/2005 er efnislega samhljóða eldri ákvæðum laga um sama efni sem lög nr. 57/2005 felldu brott. Í greinargerð um ákvæðið kemur fram að hagsmunir þeir sem greinin verndi séu atvinnuleyndarmál. Atvinnuleyndarmál geti verið rekstrarleyndarmál sem varði fremur tæknileg atriði og geti notið verndar jafnvel þó skilyrði fyrir einkaleyfi séu ekki uppfyllt. Þá geti atvinnuleyndarmál einnig verið verslunar- eða viðskiptaleyndarmál sem geti t.d. verið fólgin í sérstöku sölu- eða innkaupaskipulagi, skráum yfir viðskiptavinum, sérstök þekking á viðskiptavinum, ýmsar tölfræðilegar upplýsingar o.fl. Almenn þekking og reynsla starfsmanns geti ekki fallið undir það að vera atvinnuleyndarmál en til þess að svo verði þurfi að liggja fyrir þekking sem sé sérstaklega bundin við viðkomandi rekstur og skipti máli fyrir starfseminna.

Af gögnum málsins verður ekki séð að af hálfu Sportís hafi verið gerð krafa gagnvart Þresti um að hann færi með upplýsingar um viðskiptamenn eða birgja sem trúnaðarmál. Þá verður ekki séð að gerð hafi verið krafa um það að hann starfaði ekki í samkeppni við Sportís léti hann af störfum hjá félaginu. Kemur þá til skoðunar hvort upplýsingarnar njóti verndar vegna þess að það liggi í hlutarins eðli.

Við mat á því hvort upplýsingar njóti verndar vegna þess að það liggi í hlutarins eðli er litið svo á að ef skynsamur maður, sem stæði í sporum viðtakanda upplýsinganna, gæti séð að honum hefðu af eðlilegum ástæðum verið afhentar upplýsingar eða þekking í trúnaði, þá nægði það til þess að telja að viðtakandi upplýsinganna væri bundinn trúnaði um þær.

Í máli þessu er óumdeilt að áður en Þróstur hóf störf hjá Sportís hafði hann aflað sér umtalsverðrar þekkingar á þeim markaði sem Sportís starfar á. Þá hafi hann aukið þá þekkingu í starfi sínu hjá fyrirtækinu.

Neytendastofa telur því ekki vafa leika á því að Þróstur hafi haft víðtæka almenna þekkingu á markaðnum sem hafi nýst í starfi hans hjá Sportís. Í gögnum málsins hefur verið sýnt fram á að Þróstur sendi á persónulegt netfang sitt ýmsar upplýsingar um viðskiptamenn Sportís og hugsanlega nýja viðskiptamenn. Þær upplýsingar fólust m.a. í upplýsingum um búnað sem viðskiptamennina vantaði eða gæti vantað bráðlega auk verðlista og bæklinga frá birgjum, upplýsingar um birgja og heimasíður þeirra. Þá hafi Þróstur haldið ýmsum upplýsingum frá Sportís og haft með sér þegar hann lét af störfum, s.s. fyrirspurnir frá hugsanlegum nýjum viðskiptavinum og pantanir frá tveimur stórum viðskiptavinum. Telur Sportís að allt frá því að Þróstur stofnaði félagið Spinnill ehf., sem starfa hafi átt í samkeppni við Sportís, hafi hann byrjað að víða að sér framangreindum upplýsingum og grafa undan Sportís.

Eins og áður hefur komið fram var ekki gerð sú krafa gagnvart Þresti að hann starfaði ekki í samkeppni við Sportís, léti hann af störfum hjá félaginu. Því getur það ekki talist brot gegn ákvæðum 16. gr. c. laga nr. 57/2005 að Þróstur hafi stofnað félagið Spinnill ehf. í þeim tilgangi að starfa í samkeppni við Sportís.

Þrátt fyrir að Þróstur hafi búið yfir mikilli almennri þekkingu um markaðinn telur Neytendastofa að hann hafi nýtt sér ýmsar upplýsingar um birgja og viðskiptamenn Sportís sem leynd hafi átt að ríkja yfir. Á það sérstaklega við um upplýsingar um pantanir einstakra viðskiptavina og þörf viðskiptavina á nýjum vörum. Neytendastofa telur fullljóst að Þróstur hafi ekki öðlast þær upplýsingar með öðrum hætti en í starfi sínu hjá Sportís. Liggur það í hlutarins eðli að leynd skuli vera um slíkar upplýsingar. Hið sama á við um nýjar pantanir viðskiptavina og fyrirspurnir hugsanlegra nýrra viðskiptavina sem Þróstur áframsendi á einkanetfang sitt í stað þess að upplýsa Sportís um. Að sama skapi telur stofnunin að verðlistar birgja, bæklingar þeirra og ýmsar aðrar sértækar upplýsingar um birgjana falli undir atvinnuleyndarmál Sportís sem Þresti mátti vera ljóst að leynd átti að hvíla yfir. Með vísan til þessa hefur Þróstur brotið gegn ákvæðum 2. og 3. mgr. 16. gr. c. laga nr. 57/2005.

6.

Kvartað er yfir því að Þróstur hafi í félagi við aðra starfsmenn Sportís rægt Sportís gagnvart birgjum og öðrum viðskiptamönnum fyrirtækisins. Því til staðfestingar fylgdi með erindi Sportís tölvubréf þar sem Þróstur þakkar einum birgja Sportís fyrir samstarfið en lýsir því um leið yfir að framleiðandinn sé að gera mistök með því að halda viðskiptum við Sportís. Auk þess fylgdi með tölvubréf þar sem Þróstur lýsir því yfir að hann viti ekki hvernig Sportís ætli að ráða annan í hans

stað og telji að Sportís muni ekki selja íþróttatæki mikið lengur því félagið muni einbeita sér að vörumerkjunum Cintamani og Asics. Þá er einnig um að ræða tölvubréf þar sem Þröstur framsendi samstarfsmanni sínum tölvubréf til upplýsinga með orðunum „*Flott bréf frá [B] sem hann sendir í dag.*“

Varðandi tvö fyrrnefndu tölvubréfin þá má af þeim ráða að í fyrri samskiptum aðilanna hafi Þröstur að einhverju leyti gert grein fyrir stöðu Sportís og álitinu á félaginu. Neytendastofa telur háttsemina þó ekki geta fallið undir ákvæði laga nr. 57/2005. Tölvubréfin eru send af netfangi Þrastar hjá Sportís með undirskriftinni „*Þröstur Hrafnsson. Sölustjóri Asics / Sales Director Asics. Sportís ehf.*“ Tölvubréfin eru því í raun send af Þresti í nafni Sportís. Er því hér um að ræða samskipti milli fyrirtækja sem eru í viðskiptum við hvort annað en ekki háttsemi milli keppinauta skv. V. kafla laga nr. 57/2005.

Varðandi síðastnefnda tölvubréfið þá fær Neytendastofa ekki séð að Þröstur beri ábyrgð á tölvupóstsendingum annarra starfsmanna félagsins, hafi ekki verið sýnt fram á að hann eigi þátt í þeim.

Neytendastofa telur því ekki ástæðu til að grípa til aðgerða vegna þessa kvörtunarliðar.

7.

Af hálfu Sportís hefur þess verið krafist að lagðar verði stjórnvaldssektir á Þröst vegna brots á ákvæðum laga nr. 57/2005.

Brot það sem hér um ræðir er brot á trúnaðarskyldu, sbr. ákvæði VI. kafla laganna. Í IX. kafla laganna, sem fjallar um viðurlög, er ekki að finna lagaákvæði sem heimila beitingu stjórnvaldssekta gagnvart einstaklingum sem brjóta gegn ákvæðum 16. gr. c. Þegar af þeirri ástæðu er kröfu um stjórnvaldssektir hafnað.

**IV.
Ákvörðunarorð:**

„Þröstur Hrafnsson, Helluvaði, Reykjavík, hefur með notkun trúnaðarupplýsinga um birgja og viðskiptamenn Sportís ehf. brotið gegn ákvæðum 2. og 3. mgr. 16. gr. c. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Með vísan til 3. mgr. 16. gr. c. og 2. mgr. 21. gr. b. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, er Þresti Hrafnssyni bannað að hagnýta þær trúnaðarupplýsingar sem hann öðlaðist í starfi hjá Sportís ehf.“

Neytendastofa, 15. febrúar 2011

Tryggvi Axelsson
forstjóri

Þórunn Anna Árnadóttir